

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богатеева З.А. Заняття апликацией в детском саду: книга для воспитателя детского сада / З.А. Богатеева – М.: Просвещение, 1988. – 224 с.
2. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей / В.П. Котляр – К.: Кондор, 2009. – 200 с.
3. Комарова Т.С. Образотворча діяльність у дитячому садку: програма та методичні рекомендації / Т.С. Комарова – Х.: Видавництво «Ранок», 2007. – 178 с.

УДК [81'373.612.2]:81(045)

Герцовська Н.О.
канд. філол. наук, доц. кафедри англійської філології
та методики викладання іноземних мов,
Мукачівський державний університет
Бокоч Є. І.
студентка IV курсу спеціальності
«Середня освіта (мова і література (англійська))»,
Мукачівський державний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТАФОР У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

У статті розглянуто поняття метафори у сучасній лінгвістиці. Надано найбільш поширені види класифікації метафори, а також основну інформацію про них.

Ключові слова: метафора, номінативна метафора, когнітивна метафора, образна метафора, генералізуюча метафора.

The concept of metaphor in modern linguistics are considered. Provides basic information about the most common types of classification of metaphors and basic information about it.

Key words: metaphor, nominative metaphor, cognitive metaphor, figurative metaphor, generalizing metaphor .

Метафора в усі часи була ефективним інструментом навчання. Біблія, давньогрецькі міфи, дитячі чарівні казки сповнені аналогій, порівнянь, алегорій

та метафоричних історій, призначених для навчання новим поняттям і полегшення розуміння вже існуючих. Метафора – універсальне явище в мові. Її універсальність проявляється не тільки в просторі і в часі, а й у структурі мови і в її функціонуванні. Вона властива всім мовам та у всі епохи; вона охоплює різні аспекти мови і виявляється у всіх її функціональних різновидах. Метафора привернула до себе увагу спостерігачів і дослідників людської мови. У наш час інтерес до метафори не тільки не вичерпався, але навіть збільшився.

Метафора є універсальним знаряддям мислення і пізнання світу у всіх сферах діяльності. Завдяки їй мова є системою, що постійно змінюється та перетворюється. Вона створює нові смисли на всіх значущих рівнях мовної структури, зокрема на лексичному, синтаксичному та морфемному, та постійно поповнюється [1].

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що ХХ століття внесло нові напрямки в розвиток лінгвістики, і, таким чином, у сучасному науковому світі метафора набула властивостей об'єднуючого феномена, дослідження якого сприяє розвитку когнітивної науки. Пильний розгляд метафори розкриває двоїстість її сторін: вона повинна бути одночасно, і зрозуміла, і створювати якийсь новий зміст.

Метою статті є вивчення різних типів класифікації метафор.

Об'єктом дослідження є метафора у сучасній лінгвістиці.

Предметом аналізу є особливості класифікації метафор.

Згідно з Н.Д. Арутюною, можна виділити наступні типи мовної метафори:

- 1) номінативна метафора (перенесення назви), що полягає у заміні одного значення іншим;
- 2) образна метафора, яка народжується внаслідок переходу ідентифікуючого значення в предикатне і служить розвитку фігуральних значень і синонімічних засобів мови;
- 3) когнітивна метафора, що виникає в результаті зсуву сполучуваності предикативних слів і створює полісемію.
- 4) генералізуюча метафора, що стирає в лексичному значенні слова кордони між логічними порядками і стимулює виникнення логічної полісемії [2].

Типологія метафор М.В. Нікітіна будується на тому, що схожість ознак в денотатах, які служать підставою для перенесення імені та відповідної метафоричної перебудови прямого значення, може бути різної природи. Якщо подібність міститься в самих аналогіях порівнюваних речей, то ми маємо справу з онтологічною метафорою: прямою і структурною. У разі прямої метафори ознаки мають однакову фізичну природу (наприклад, *ведмідь*: 1. вид тварини, яка є незграбною; 2. незграбна людина), у випадку структурної

метафори – схожість має структурний характер, тобто ознаки відіграють структурну роль в природі двох денотатів (Пор .: *прийом їжі, прийом гостей, прийом інформації*). В обох випадках схожість ознак присутня і до порівняння, і після виявляється в ньому. Коли ознаки подібності знаходяться в порівнюваних сутностях, але онтологічно різні і згідно з фізичною природою, і зі структурною роллю, а момент схожості виникає лише при сприйнятті, мова йде про синестезійній і емотивно-оцінній метафорі. Подібність тут породжується не онтологією речей, а механізмами переробки інформації.

Подібність онтологічної (пряма і структурна) метафори з синестезійною полягає в тому, що в кожному разі, всякий раз по своєму, прагнуть на основі будь-яких подібностей позначити і описати об'єкт порівняння за власними ознаками цього об'єкта. Їм протистоїть емотивно-оцінна метафора, що припускає перемикання з когнітивного плану свідомості в прагматичний [3].

Дж. Лакофф і М. Джонсон виділяють два типи метафор: онтологічні, тобто метафори, що дозволяють бачити події, дії, емоції, ідеї і т. д. як якусь субстанцію (*the mind is an entity, the mind is a fragile thing*), та орієнтовані, або орієнтаційні, тобто метафори, не визначаючи один концепт в термінах іншого, але організовуючі всю систему концептів у відношенні один до одного (*happy is up, sad is down; conscious is up, unconscious is down*).

Засобом передачі метафоричного значення може бути і граматика. Під граматичною метафорою у лінгвістиці розуміється навмисне перенесення категоріальних ознак однієї граматичної категорії у сферу дії іншої граматичної категорії з метою створення нового додаткового сенсу, який вже не обов'язково є граматичним [4].

Виділяють три шляхи граматичної метафоризації:

- 1) контраст між граматичним значенням форми і контекстом;
- 2) контраст між граматичним значенням форми і її лексичним наповненням;
- 3) контраст між словниковою і позамовною ситуацією.

При порівнянні лексичної і граматичної метафори відзначають наступні відмінності: метафоризація в граматиці обмежена малим числом опозицій і закритим типом граматичної системи, крім того, граматична метафора характеризується односпрямованістю, а не навпаки, хоча і зворотні випадки не виключені.

Підводячи підсумок, ми приходимо до висновку про те, що параметри класифікації метафор визначаються своєрідністю планів змісту та вираження, залежністю від контексту і функціональною специфікою метафоричного знака, а також рівневого співвідношення метафор за рівнями мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Телия В.Н. Метафора как модель словопроизводства и её экспрессивно-оценочная функция / В.Н. Телия // Метафора в языке и тексте. – М., 1988. – С. 26–52.
2. Арутюнова Н.Д. Метафора и дискурс / Н.Д. Арутюнова // Теория метафоры. – Москва: 1990. – С. 5–32.
3. Никитин М. Б. Метафорический потенциал слова и его реализация / М. Б. Никитин // Проблема теории европейских языков / отв. ред. В. М. Аринштейн, Н. А. Абиева, Л. Б. Копчук. – СПб: Изд-во «Тригон», 2001. – С. 37–38.
4. Масленникова А.А. Особенности грамматической метафоры / А.И. Варшавская, А.А. Масленникова, Е.С. Петрова и др. // Метафоры языка и метафоры в языке / под ред. А.В. Зеленщикова, А.А. Масленниковой. – СПб: СПбГУ, 2006. – С. 23.

УДК 811.111:174(045)=111

Герцовська Н.О.

**кандидат філологічних наук, доцент
кафедри англійської філології та
методики викладання іноземних мов,
Мукачівський державний університет**

Фозекош К. В.

**магістрантка I курсу, напрям підготовки
«Середня освіта (мова та література (англійська))»,
Мукачівський державний університет**

CHARACTERISTICS OF ENGLISH SPEECH ETIQUETTE

The notion of English speech etiquette has been studied in the article. English interrogative questions as the means of implementation of speech etiquette have been defined.

Key words: *speech etiquette, rules of conduct, speech behavior, interrogative sentences.*

У статті проаналізовано поняття англійського мовленнєвого етикету. Досліджено англійські питальні речення як засіб реалізації мовленнєвого етикету.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>